

LAPPAJÄRVEN
YMPÄRISTÖNSUOJELUN
VALONTASUUNNITELMA
2025-2029

Sisältö

1 Johdanto	4
2. Toiminta-alue.....	4
2.1. Lappajärven kunta	4
2.2. Ympäristönsuojelulain mukaiset toiminnot	5
3. Toimintojen riskiarviointi.....	6
4. Valvontaohjelma.....	8
5. Valvonnan vuosikalenteri	8
6. Valvontatarkastukset.....	8
8. Valvonnan maksillisuus.....	9
8.1. Ympäristönsuojelulaki	9
8.2. Jätelaki	9
8.3. Maa-aineslaki.....	9
8.4. Yhteislupa	10
9. Ympäristönsuojelulain valvonta	10
9.1. Luvanvaraisten, ilmoitusvelvollisten ja rekisteröitävän toiminnan valvonta	10
9.2. Ympäristönsuojelulain lupakynnyksen alapuolelle jääneet toiminnot	10
9.3. Ilmoitus melua ja tärinää aiheuttavasta toiminasta, YSL 118	10
9.4. Koeluontoinen toiminta, YSL 119 §	10
9.5. Poikkeukselliset tilanteet, YSL 120 § ja 123 §	11
9.6. Määräys pilaantumisen ehkäisemisestä, YSL 180 §	11
9.7. Haitan kärsijän ilmoituksesta vireille tulleet valvonta-asiat.....	11
9.8. Jätevesien käsittely.....	11
10. Jätelain mukainen valvonta	12
11. Vesilain valvonta.....	12
12. Vesihuoltolain valvonta	13

13. Maa-aineslain valvonta.....	13
13.1 Yhteislupien valvonta	13
14. Maastoliikennelain ja Vesiliikennelain valvonta.....	13
15. Ulkoilulain valvonta	13
16. Asetus maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta valvonta	14
17. Luonnonsuojelulain valvonta	14
18. Valvonnan henkilöresurssit	14
19. Viranomaisten välinen yhteistyö	14
19.1 Valtion viranomaiset.....	14
19.2. Kuntien viranomaiset	15
20. Valvontasuunnitelman tarkistaminen	15

1 Johdanto

Lappajärven tekninen valiokunta on kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja rakennusvalvontaviranomainen.

Ympäristönsuojelulain (YSL 527/2014) 167 § ja 168 §:n mukaan valvontaviranomaisen on järjestettävä annettujen säännösten ja määräysten mukaisesti valvonta niin, että se on laadukasta, säännöllistä ja tehokasta ja perustuu ympäristöriskien arviointiin. Valvonnan järjestämiseksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen *valvontasuunnitelma*. Lakisääteinen valvontasuunnitelma koskee ympäristönsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvontaa. Halutessaan ympäristönsuojeluviranomainen voi koota myös muiden säädösten mukaiset valvontatehtävät samaan suunnitelmaan.

Valvontasuunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa kuvattava valvonnan järjestämisen ja riskiarvioinnin perusteet ja valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Valvontaviranomainen voi asettaa tehtävät tärkeysjärjestykseen, jos se on välttämätöntä tehtävien hoitamiseksi asianmukaisesti. Valvontasuunnitelma on tarkistettava säännöllisesti. Lappajärven ympäristönsuojeluviranomaisen edellinen valvontasuunnitelma on laadittu viimeksi vuosille 2020-2024. Tämä suunnitelma on tarkoitettu vuosille 2025-2029.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on valvoa ympäristöluvanvaraisia, ilmoituksenvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja säännöllisesti määräaikaistarkastuksin. Tarkastuskohteet ja valvontatiheys on määriteltävä ympäristöriskien arvioinnin perusteella. Määräaikaistarkastuksista ja muista säännöllisistä valvontatoimista on laadittava valvonta-ohjelma, jota pidetään ajan tasalla vuosittain. Valvontasuunnitelmassa tulee kuvata valvontaohjelman laatimismenettely.

Tähän valvontasuunnitelmaan on kirjattu ympäristölupalaitosten ja rekisteröitävien toimintojen tarkastusten ja muiden säännöllisten valvontatoimenpiteiden perusteet. Suunnitelma kattaa myös muiden ympäristöriskiä aiheuttavien toimintojen valvonnan ja valvontaan liittyvän toiminnan suunnittelun, joissa valvontaviranomainen on kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Valvonta-ohjelmassa on myös jätelain mukaiset valvontakohteet.

2. Toiminta-alue

2.1. Lappajärven kunta

Lappajärven kunta on 523 km², josta vesistöjen osuus 139 km². Rantaviivaa on 124 km. Suurin järvi on Lappajärvi. Lappajärvellä on asukkaita noin 1900. Asukasluku on vähentynyt vuosittain, mihin vaikuttaa mm., että syntyvyys on kuolleisuutta pienempi ja että ihmisiä muuttaa pois kunnasta enemmän kuin kuntaan on muuttajia. Kirkonkylän (Nissi) lisäksi kunnassa on kylät: Itäkylä, Kuoppala, Kärnä, Lamminkylä, Tarvola, Karvala, Luukeri, Olli, Ahola, Lehtiniemi ja Ylipää.

Lappajärvi jakaa kunnan kahteen osaan. Itäpuolella kulkee kantatie 68 ja länsirannalla tie 711. Lappajärven ohi ei kulje isoja valtateitä. Lähin valtatie 16 Vaasasta Kyyjärvelle on noin 30 km etäisyydellä Lappajärven keskustasta. Maakuntakeskukseen, Seinäjoelle, on matkaa noin 85 km. Teiden huono kunto lisää liikenteen onnettomuusriskiä, erityisesti talviaikaan. Teitä pitkin kulkee huomattavan paljon rakasta liikennettä mm. turve- ja puurekkoja.

Lappajärvellä oli voimakasta turkistarhausta vielä v.2022, maailman tilanne lintuinfulenssa uhkat. vähensivät turkistarhausta huomattavasti v. 2024 alueella oli enää 3 kpl toimivaa tarhaa. Lypsykarjatalous on hiipunut vähitellen. Lappajärveä ympäröiviä peltomaat viljellään kuitenkin aktiivisesti. Lappajärvi on myös voimakas matkailupitäjä. Lappajärven rannoilla kunnan alueella on runsaat 1000 loma-asuntoa. Kesälomien aikaan kunnan asukasluku kaksinkertaisuus.

Toiminnassa olevia turvetuotantoalueita kunnassa on kaksi: Vapo Oy:n Lamminneva ja Alholmens Kraft O/Ab:n Niivilänniitty.

Kunnassa on tärkeitä pohjavesialueita 13 kpl. Pohjavesialueille ei sijoitu teollisuutta, mutta mm. maa-ainesten ottamista, asutusta ja peltoviljelyä.

Lappajärven kunnan länsipuolelle sijoittuu Natura 2000–ohjelmaan kuuluva Vanhannevan suoalue.

Lappajärvi on kunnan merkittävin suojeltava kohde. Asutus, pellot, kesämökit ym. toiminta sijoittuu järven ympärille. Lappajärveen laskevat suurimmat joet ovat Alajärvestä virtaava Kurejoki ja Vimpelistä järveen laskeva Savonjoki eli Vimpelinjoki. Lappajärven vedet purkautuvat Välijokea pitkin Evijärveen. Lappajärvi on säännöstelty järvi. Toimintojen ympäristöriskin arvioinnissa on huomioitava vesistöt, erityisesti Lappajärvi.

Lappajärvi on Millespakka jäteyhtiön osakas. Yhtiön alueella toimii kiinteistöittäinen jätteenkuljetusjärjestelmä. Jätteet kuljetetaan Alajärvelle Millespakan jäteasemalle, mistä mm. poltettava jäte viedään rekoilla poltettavaksi Mustasaassa sijaitsevaan Westenergyn polttolaitokseen.

Lappajärven kunnassa on voimassa valtuuston hyväksymät ympäristönsuojelumääräykset, joita päivitetään tarpeen mukaan.

2.2. Ympäristönsuojelulain mukaiset toiminnot

Taulukko 1. Kunnan valvomien ympäristölupien, ilmoituksenvaraisten sekä rekisteröitävien laitosten määrä Lappajärvellä.

Ympäristöluvanvaraiset toiminnot Toiminta/laitos	Kohteiden lukumäärä
Metsäteollisuus	
Metalliteollisuus	
Energiäteollisuus	
Polttoaineiden valmistus tai kemikaalien tai polttonesteiden varastointi tai käsittely	
Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta	
Malmien tai mineraalien kaivaminen tai maa-ainesten otto	2
Mineraalien valmistus	
Mineraalitehdas	

Kaivannaisjätteen jätealue	
Turvetuotanto	
Nahan tai tekstiilin laitospäinen tuotanto tai käsittely	
Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus	
Eläinsuojat	26
Kalankasvattamo	
Liikenne	
Jätteiden ammattimainen tai laitospäinen käsittely sekä jätevesien käsittely	1
Jätevesien käsittely	1
Ampumaradat	1
Ulkona sijaitseva moottoriurheilurata	1
Krematorio	
Kiinteä eläintarha tai huvipuisto	
Autopurkaamo	1
Rekisteröitävät toiminnot toiminta/ yritys	
Energiantuotantoyksikkö	2
Asfalttiasemat	
Polttonesteiden jakeluasema	3
Kemiallinen pesula	
Jätteiden ammattimainen keräystoiminta	2
Yhteensä	38

3. Toimintojen riskiarviointi

Valvottavien kohteiden määräaikaistarkastukset perustuvat riskinarviointiin, joka on tehty kuntaliiton ohjeistuksen mukaisesti (2016). Riskiarvioinnissa on huomioitu toimialakohtaiset ja laitoskohtaiset riskit. Laitoskohtainen riskinarviointi sisältää toiminta- ja sijaintiriskien arvioinnin.

Toimialakohtaisessa riskinarvioinnissa huomioidaan toiminnoista aiheutuvat ympäristöriskit:

- päästöt ilmaa (pöly, haju, määrä ja laatu)
- melupäästöt ja tärinä
- jätevesien määrä ja minne ne johdetaan
- jätteet, määrä ja laatu
- päästöt maaperään ja pohjaveteen
- roskaantuminen ja epäsiisteys
- vaarallisten aineiden määrä
- onnettomuuksien ja häiriöpäästöjen riski

Laitoskohtaisessa riskinarvioinnissa arvioidaan laitoksen yksilölliset riskit. Laitoskohtaisen arvioinnin perusteella muodostuu kunkin laitoksen lopullinen valvontaluokka. Laitoskohtainen lopullinen valvontaluokka on määritelty valvontaohjelmassa, joka ei ole julkinen asiakirja

Sijaintiriski

- pohjavesialue
- vesistöjen läheisyys
- asutuksen /loma-asutuksen läheisyys

Toimintariski

- toiminnan luonne ja laajuus
- tilat ja laitteet
- valvontahistoria

Toimialakohtaisen riskinarvioinnin perusteella valvonta on jaettu neljään valvontaluokkaan:

VL1. Tarkastus vähintään kerran vuodessa

VL2. Tarkastus vähintään kerran kolmessa vuodessa

VL3. Tarkastus vähintään kerran viidessä vuodessa

VL4. Tarkastus vähintään kerran kahdeksassa vuodessa tai kerran luvan voimassaolon /toiminnan aikana ((kertaluontoiset toiminnot)

Taulukko 2. Valvontaluokat ympäristöluvallisissa, YSL 115a ilmoitusvelvollisissa ja YSL 116 §:n ja jätelain 100 § mukaisesti rekisteröidyissä toiminnoissa.

Valvontaluokka	Tarkastusväli	Toimialat
VL1	1 vuosi	- Pohjavesialueella toimivat kaikki toimialat - Toiminta, joka edellyttää erityistä valvontaa perustellusti
VL 2	3 vuotta	-Turkistarhat - Louhinta, murskaus ja asfaltin valmistus - Ammattimainen jätteiden käsittely - Pintakäsittely
VL 3	5 vuotta	- Energian tuotanto - Kemikaalien varastointi - Eläinsuojat - Ampumaradat (ympäristöluvallinen) - Ulkona sijaitseva moottoriurheiluradat - Elintarviketeollisuus - Pesulat - Polttonesteiden jakelu - Betoni- ja asfalttiasemat
VL 4	8 vuotta	- Ampumaradat (ilmoitusmenettely) - Tuulivoimalat

Mikäli toimintaa ei ole mainittu esitetyissä valvontaryhmissä, määritellään tarkastustiheydeksi kerran viidessä vuodessa (VL3). Toimintoja voidaan siirtää yksittäistapauksissa valvontaluokista 2 ja 3 valvontaluokkaan 1 sen perusteella, mikäli toiminta sijoittuu esim. pohjavesialueelle, Natura

2000 -verkoston tai luonnonsuojelualueen läheisyyteen. Samoin voidaan siirtää valvontaluokkaan 1 sellaisia toimintoja, joissa riskinarvioinnin perusteella nähdään tehostetun valvonnan tarvetta. Toimintojen valvontaluokkaa voidaan yksittäistapauksessa siirtää harvemmin tapahtuvaan valvonnan luokkaan, jos toiminnan riskit ovat valvonnassa havaitun perusteella arvioitua pienemmät.

4. Valvontaohjelma

Laitosten määräaikaistarkastukset tehdään säännöllisin väliajoin valvontaluokituksen mukaisesti. Valvontaohjelma muodostuu laitosluettelosta, joka sisältää laitospäätösten, riskinarviointiin perustuvan suunnitelman kalenterivuoden aikana tehtävistä tarkastuksista ja mahdollisista muista suunnitelmallisista valvontatoimenpiteistä. Valvontaohjelma sisältää myös tiedon edellisen vuoden tavoitteiden toteutumisesta. Valvontaohjelma tehdään vuosittain ja se pidetään jatkuvasti ajan tasalla mm. päivittämällä uudet ja poistuvat toiminnot. Ohjelman mukainen valvonta on maksullista.

Tavoitteena on kohdella kaikkia toiminnanharjoittajia yhdenvertaisesti. Valvontaohjelman vuosittaisia tarkastuksia määriteltäessä pyritään toimialakohtaisesti priorisoimaan laitokset, joiden viimeisimmästä tarkastuksesta on pisin aika tai joiden riskiluokitus sitä edellyttää.

Ympäristösihteeri valmistelee vuosittain seuraavan vuoden valvontaohjelman ja tekninen valiokunta hyväksyy ohjelman. Yksityiskohtainen toimenpide- ja kohdeluettelon julkistaminen saattaa heikentää valvonnan tavoitteiden toteutumista, joten valvontaohjelmaa voidaan pitää ei-julkisena asiakirjana.

5. Valvonnan vuosikalenteri

Ympäristöluvanvaraisten, ilmoitusluvanvaraisten ja rekisteröityjen laitosten valvontatoimenpiteet noudattavat selkeää vuosisykliä. Laitosten on voimassa olevien lupapäätösten mukaisesti raportoitava edellisen vuoden tiedot valvontaviranomaiselle yleensä seuraavan maaliskuun loppuun mennessä. Ympäristöviranhaltija tarkistaa vuosiraportit. Varsinaiset valvontakäynnit pyritään jakamaan tasaisesti vuoden ajalle, mutta usein tarkastukset ajoittuvat syyskesään ja syksyyn. Loppuvuodesta tehdään yhteenveto valvontatoiminnasta.

6. Valvontatarkastukset

Suunnitelmalliset valvontatarkastukset pohjautuvat ympäristönsuojelulain 168 pykälään, jonka mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on valvottava ympäristöluvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja säännöllisesti määräaikaistarkastuksin.

Määräaikaistarkastuksissa noudatetaan hallintolain (434/2003) 39 pykälää. Viranomaisen tulee ilmoittaa tarkastuksesta ennalta toiminnanharjoittajalle, jolla on oikeus olla läsnä tarkastuksessa sekä esittää mielipiteensä ja kysymyksiä tarkastukseen liittyvistä seikoista. Toiminnanharjoittajalle on kerrottava tarkastuksen tavoitteista, suorittamisesta ja jatkotoimenpiteistä.

Tarkastuksella ei saa aiheuttaa tarkastuksen kohteelle tai sen haltijalle kohtuutonta haittaa. Tarkastuksesta on laadittava kirjallinen tarkastuskertomus, josta käy ilmi tarkastuksen kulku ja tarkastajan tekemät keskeiset havainnot. Tarkastuskertomus on annettava tiedoksi tarkastuksessa läsnäoloon oikeutetulle asianosaiselle.

Ympäristönsuojelulaissa on erikseen säädetty valvontaviranomaisen velvollisuudesta tarkastaa tai muulla asianmukaisella tavalla selvittää asia, jos onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen, luvan noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi on aihetta olettaa, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa tai merkittävää muuta ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua ympäristön

pilaantumista (YSL 169 §). Jos samanaikaisesti on vireillä toimintaa koskeva lupa-asia, on tarkastus tai selvitys tehtävä mahdollisuuksien mukaan ennen lupa-asian ratkaisemista. Vireillepano-oikeus asiassa on ympäristönsuojelulain 186§:n mukainen.

Mikäli tarkastuskäynnin yhteydessä laitoksen toiminnassa havaitaan laiminlyönti tai puute, ympäristöviranhaltija voi asettaa määräajan korjaaville toimenpiteille ja suorittaa uusintatarkastuksen toimenpiteelle asetetun määräajan umpeuduttua. Mikäli laiminlyöntiä ei korjata viranhaltijan kehotuksesta huolimatta, asia voidaan viedä Lappajärven teknisen valiokunnan ratkaistavaksi. Tekninen valiokunta voi antaa asiaa koskevan määräyksen ja tehostaa sitä uhkasakolla, keskeyttämis- tai teettämisuhalla. Valvontamaksu peritään mahdollisista uusintatarkastuksista.

8. Valvonnan maksillisuus

8.1. Ympäristönsuojelulaki

Ympäristönsuojelulain 205 § 2 momentin mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi periä maksun valvontaohjelmassa esitetyistä säännöllisen valvonnan toimenpiteistä. Maksua voidaan periä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontavastuulle kuuluvien rekisteröitävien ja luvanvaraisten toimintojen valvonnasta, joka on esitetty valvonta-ohjelmassa. Maksullisia voivat olla valvontatarkastuksen lisäksi vuosiraporttien ja tarkkailutulosten tarkistaminen.

Perittävä maksu voi vastata enintään kunnalle aiheutuvia kokonaiskustannuksia.

Ympäristönsuojelulaissa on säädetty lisäksi erikseen mikroyritysten valvonnasta perittävästä maksusta (YSL 206 §). Mikroyritykseltä perittävän maksun on oltava kohtuullinen ottaen huomioon toiminnan laajuus ja luonne. Mikroyrityksellä tarkoitetaan taloudellista toimintaa harjoittavaa henkilöä tai yritystä, jonka palveluksessa on vähemmän kuin 10 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 2 miljoonaa euroa. Toiminnanharjoittajan on pyynnöstä toimitettava tiedot valvontaviranomaiselle. Mikäli tietoja ei toimiteta, voidaan valvontamaksu periä alentamattomana.

Valvontamaksu peritään tarkastushetkellä voimassa olevan Lappajärven teknisen valiokunnan hyväksymän ympäristönsuojeluviranomaisen taksan mukaisesti. Maksu perustuu viranomaisen työtunnin omakustannusarvoon (euroa / tunti). Valvontamaksu peritään myös mahdollisista uusintatarkastuksista sekä toiminnan loppuessa lopputarkastuksista.

8.2. Jätelaki

Jätelain 44 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi periä valvontasuunnitelman mukaisen rekisteröidyn jätteen keräyksen tai jätteiden kansainvälisten siirtojen valvomiseksi tehdyistä määräaikaistarkastuksista ja muista valvontatoimista. Valvontamaksu voidaan periä tarkastuksista ja muista valvontatoimista, jotka ovat tarpeen roskaantuneen alueen siivoamista koskevan määräyksen (JL 75 §), yksittäisen määräyksen (125 §) tai rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemiseksi annettavan määräyksen antamiseksi ja sen noudattamisen valvomiseksi.

8.3. Maa-aineslaki

Maa-ainesten valvonnasta peritään vuotuista valvontamaksua, joka perustuu vuotuisen ottomäärään ja ottoalueen pinta-alaan. Maskua peritään tämän lisäksi mm. suunnitelmallisesta valvonnasta poikkeavista valvontatarpeista kuten vakuuksiin liittyvistä muutoksista sekä pakkokeinopäätöksistä. Masku peritään voimassa olevan maa-ainetaksan mukaisesti.

8.4. Yhteislupa

Maa-aineslupa ja ympäristölupapäätös voidaan käsitellä samassa menettelyssä ratkaista yhdellä päätöksellä (YSL 47a). Yhteisluvan valvonnasta perittävät maksut perustuvat maa-ainetaksan ja ympäristönsuojeluviranomaisen taksan mukaisiin valvontamaksuihin.

9. Ympäristönsuojelulain valvonta

9.1. Luvanvaraisten, ilmoitusvelvollisten ja rekisteröitävän toiminnan valvonta

Ympäristönsuojelulain (YSL 527/2014) mukaisesti ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavilla toiminnoilla tulee olla ko. lain mukainen lupa. Ympäristönsuojelulain liitteessä 1 on lueteltu toiminnot, joille tulee hakea ympäristölupa joko aluehallintovirastosta tai kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta. Toimivaltarajat on määritelty ympäristönsuojelulaissa ja ympäristönsuojeluasetuksessa (YSA 217/2014)

Ympäristönsuojelulain mukaiset ilmoitusvelvolliset toiminnot on lueteltu YSL liitteessä 4. Näitä ovat esimerkiksi eläinsuojat (ei turkistarhat). Laitosten toimintaa voidaan ohjata erillisillä asetuksilla. Toimivaltarajat kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja aluehallintoviraston välillä on määritelty ympäristönsuojelulaissa ja –asetuksessa.

Ympäristönsuojelulain liitteessä 2 mukaisesti rekisteröitäviä toimintoja ovat mm. polttonesteen jakeluasemia, asfalttiasemat, betoniasemat, kemialliset pesulat, pienet energiantuotantoyksiköt sekä eräät orgaanisia liuottimia käyttävät laitokset. Näiden laitosten toimintojen osalta valtioneuvosto on antanut toimintaa ohjaavat erilliset asetukset. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on toimivaltainen viranomainen ko. laitosten osalta ja laitoksia valvotaan kuten luvanvaraisia laitoksiakin.

9.2. Ympäristönsuojelulain lupakynnyksen alapuolelle jääneet toiminnot

Ympäristönsuojelulainsäädännön muutokset ovat aiheuttaneet sen, että osa aiemmin ympäristöluvan tai ilmoituksen mukaisesta toiminnasta on jäänyt lupa- ja ilmoituskynnyksen alapuolelle. Ensimmäisessä valvontatarkastuksessa todetaan ympäristöluvan tai ilmoituksen tarve. Mikäli lupa/ilmoitus on lainsäädännön mukaisesti rauennut, niin laitos ei kuulu enää säännöllisen määräaikaistarkastuksen piiriin. Jatkossa toimintaa tarkastetaan pääasiassa tapauskohtaisesti, mikäli toiminnasta valitetaan tai huomataan muutoin ympäristölainsäädännöllisiä puutteita. Valvontaa voidaan myös ajoittain tarkoituksella suunnata toimintaan, joka on alle lupakynnyksen.

9.3. Ilmoitus melua ja tärinää aiheuttavasta toiminasta, YSL 118

Lyhytaikaisista toimenpiteistä (tilapäinen murskaus, louhinta, rakentaminen tai erilaiset ulkoilmatapahtumat) on tehtävä ilmoitus kunnan valvontaviranomaiselle. Tarkastuksia tehdään toimintoihin, joiden päästöistä arvioidaan aiheutuvan haittaa. Meluilmoituksien päätöksissä annetaan ohjeet toimintojen suorittamiseen. Valvonnassa annetaan kehotuksia haitan estämiseksi, mutta erityisen merkittävän haitan ollessa kyseessä valvontakeinoja on mahdollisuus koventaa (toiminnan keskeyttäminen).

9.4. Koeluontoinen toiminta, YSL 119 §

Koetoiminnan tarkastustarpeen määrittämisessä otetaan huomioon koetoiminnan ajallinen kesto sekä toimintaan liittyvät ympäristöriskit. Koetoiminta pyritään tarkastamaan ainakin kerran toiminnan aikana.

9.5. Poikkeukselliset tilanteet, YSL 120 § ja 123 §

Luvanvaraisten ja rekisteröitävien laitosten lisäksi muussa toiminnassa on tehtävä ilmoitus onnettomuudesta, toimintahäiriöstä tai muusta ennakoimattomasta tilanteesta, josta saattaa aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa tai poikkeuksellinen jätehuoltotilanne. Poikkeuksellinen tilanne vaatii usein tarkastuksen tekemistä tilanteen selvittämiseksi jo ennen kuin ilmoituksen johdosta voidaan tehdä päätöstä.

9.6 Määräys pilaantumisen ehkäisemisestä, YSL 180 §

Ympäristönsuojeluviranomainen voi toimittamansa tarkastuksen nojalla antaa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen, joka on tarpeen ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Määräys ei voi koskea luvanvaraista tai rekisteröitävää toimintaa. Annetun määräyksen noudattamista on tarpeen valvoa. Tarkastustiheys arvioidaan toiminnan ja ympäristövaikutusten merkittävyyden perusteella.

9.7. Haitan kärsijän ilmoituksesta vireille tulleet valvonta-asiat

Ympäristönsuojelulaissa (168 §) vireillepano –oikeus on määritelty laajasti koskemaan asianosaisen ja valvontaviranomaisten ohella yhdistyksiä, kuntia ja muita viranomaisia. Kirjallinen vireillepano edellyttää aina viranomaiselta asian selvittämistä ja valituskelpoisen päätöksen antamista vireillepanon johdosta.

Ilmoitusta koskeva toiminta käydään tarkastamassa ja arvioidaan toiminnasta aiheutuva haitta ja tarvittavat toimenpiteet. Haitan poistamiseksi tehtävät toimenpiteet ja niiden aikataulu voidaan sopia tarkastuksella ja kirjata tarkastuspöytäkirjaan tai tarvittaessa toiminnanharjoittajalle annetaan kehoitus ryhtyä toimenpiteisiin. Tarvittaessa voidaan tehdä yhteistarkastus jonkun muun viranomaisen kanssa, jos ilmoitus koskee sellaista asiaa, jossa toimivalta on rinnakkaista tai päällekkäistä tai tarvitaan toisen viranomaisen asiantuntemusta. Annettujen ohjeiden ja määräysten toteutuminen varmistetaan seurantatarkastuksilla.

9.8. Jätevesien käsittely

Ympäristölain mukaisesti haja-asutuksen kiinteistöillä jätevesien käsittelyssä on saavutettava perustason jätevesien puhdistusvaatimus: 80 % orgaaninen aine, kokonaisfosfori 70 % ja kokonaistyyppi 30 %. Puhdistusvaatimusta voidaan tiukentaa ympäristönsuojelumääräyksillä. Lappajärven kunnassa on voimassa ympäristönsuojelumääräykset, joiden mukaisesti pohjavesialueilla ja ranta-alueilla 100 m vesistöstä on voimassa ohjeelliset (tiukemmat) puhdistusvaatimukset: orgaaninen aine 90 %, kokonaisfosfori 85 % ja kokonaistyyppi 40 %.

Valtioneuvoston asetuksen talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (157/2017) mukaisesti kiinteistöjen tuli täyttää asetuksen vaatimukset 31.10.2019 pohjavesialueilla ja vesistöjen läheisyydessä, 100 m vesistöstä.

Muilla kuin edellä mainituilla herkillä alueilla sijaitsevien kiinteistöjen jätevesijärjestelmät tulee saada perustason puhdistustason vaatimusten mukaisiksi suurempien rakennushankkeiden yhteydessä. Uusien kiinteistöjen tulee täyttää vaatimustaso välittömästi. Ikävapautus on voimassa eli asetuksen vaatimus ei koske ennen 9.3.1943 syntyneitä. Ympäristön pilaantumisen vaaraa ei kuitenkaan saa aiheuttaa.

Lappajärvellä on noin 1100 viemäriverkoton ulkopuolella olevaa vakituisesti asuttua kiinteistöä. Lisäksi on runsaat 1000 loma-asuntoa. Jätevesien käsittelyn valvonnassa etusijalla ovat pohjavesialueet ja vesistöjen ranta-alueet. Jätevesien käsittelyä haja-asutusalueella tullaan tarkastamaan ja valvomaan resurssien mukaisesti. Tarkastuksia tehdään haitankärsijän

ilmoituksesta vireille tulleisiin kohteisiin. Ympäristönsuojelusihteeri antaa neuvontaa. Jätevesien käsittelyä valvotaan rakennuslupien käsittelyn yhteydessä.

10. Jätelain mukainen valvonta

Jätelaissa säädetään ympäristönsuojeluviranomaiselle velvollisuus säännöllisesti valvoa rekisteröitäviä toimintoja ja toimintaa, jossa syntyy vaarallisia jätteitä. Toimivaltaisen viranomaisen on määräajoin tarkistettava sellaiset laitokset ja yritykset, joiden toiminnassa harjoitetaan jätteen ammattimaista tai laitospaikkaista käsittelyä, syntyy vaarallista jätettä, harjoitetaan jätteen ammattimaista kuljettamista tai keräystä, toimitaan jätteen välittäjänä tai toteutetaan jätteen kansainvälisiä siirtoja. Luvanvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan osalta valvoja on luvan valvontaviranomainen tai rekisteröinnin tehnyt viranomainen. Vastuu vaarallisia jätteitä tuottavan toiminnan valvonnasta on kuitenkin jakamaton kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja ELY-keskuksen välillä. (JL 124 §)

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tarkastusvelvollisuus koskee sen valvomia ympäristöluvanvaraisia jätteenkäsittelytoimintoja sekä jätelain mukaisesti rekisteröitävää jätteen keräystä

Jätelain 72 §:n mukaisesti ympäristön roskaaminen on kielletty. Roskaamiseen liittyviä tarkastuksia tehdään tarvittaessa tehtyjen ilmoitusten tai omien havaintojen perusteella. Ilmoitukset liittyvät yleensä luvattomiin kaatopaikkoihin metsissä, puutarhajätteisiin, ekopisteiden siisteyteen. Puhdistamiskehotuksen saaneet kohteet tarkastetaan määräajoin ja ryhdytään asianmukaisiin jatkotoimenpiteisiin.

Jätteiden hyödyntämistä maanrakentamisessa pyritään edistämään lainsäädännön avulla. Asetus VnA 591/2006 koskee jätteen ammattimaista hyödyntämistä. Kunnan ympäristönsuojelumääräysten mukaisesti pienmuotoisessa maanrakentamisessa voidaan käyttää puhtaita maa- ja kiviainejäte-eriä sekä betoni- ja tiilijätettä korvaamaan luonnonaineksia. Pienimuotoisella hyödyntämisellä tarkoitetaan alle 500 m³ olevia määriä. Jätteen sijoittamisesta tulee tehdä ilmoitus etukäteen ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ilmoituksen perusteella harkitaan ympäristölupatarve.

Jätteen ammattimaista keräystoimintaa harjoittavan toiminnanharjoittajan on tehtävä ilmoitus keräystoiminnasta jätehuoltorekisteriin merkitsemistä varten kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jonka alueella keräystä harjoitetaan (JL 100 §). Jätehuoltorekisteriin merkitsemisestä tehdään päätös, joka annetaan ilmoituksen tekijälle. Sen, joka harjoittaa jätteen ammattimaista kuljettamista tai toimii jätteen välittäjänä (JL 96) tulee tehdä hakemus toiminnan hyväksymiseksi jätehuoltorekisteriin. Hakemus tehdään sille ELY-keskukselle, jonka alueella toiminta-alueella suurin osaa toiminnasta harjoitetaan.

Jätelain mukaan kunnan on järjestettävä asumisessa ja muissa jätelain 32 §:ssä mainituissa toiminnassa syntyvän jätteen, myös sako- ja umpikaivojätteen jätehuolto. Lappajärvellä Millespakka Oy vastaa jätehuollon järjestämisestä. Viranomaistehtävistä vastaa yhteinen jätelautakunta. Mikäli kiinteistö ei jätehuoltoviranomaisen kehotuksesta liity järjestettyyn jätteenkuljetukseen, asia siirtyy kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, joka tarvittaessa käyttää pakkokeinoja määrätessään kiinteistön liittymään järjestettyyn jätteenkuljetukseen.

11. Vesilain valvonta

Vesilain valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja ELY-keskus. Vesilailla säädetään mm. vesistöjen käytöstä, rakentamisesta, uitosta maa- ja metsätalouden kuivatuksesta, vesistöön järjestelystä ja pohjaveden ottamisesta.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvat vesilain 5.luvun mukaiset ojitusasiat. Vesilain mukaiset ilmoitukset ovat pääasiassa ruoppausilmoituksia (alle 500 m³), joista tehdään ilmoitus ELY-keskukselle. Tarvittaessa neuvotaan ilmoituksen tekemisessä ja tehdään tarkastus. Yhteistyötä tehdään ELY-keskuksen kanssa.

12. Vesihuoltolain valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimii vesihuoltolain mukaisena valvontaviranomaisena, joka valvoo vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella sijaitsevien kiinteistöjen liittymistä vesijohto- ja viemäriverkostoon. Kiinteistöillä on mahdollisuus hakea vapautusta vesi-, jätevesi- ja hulevesiviemäriverkostoon liittymisestä. Ympäristösihteeri tekee päätökset hakemuksista. Ellei kiinteistönomistaja liity verkostoon, voi ympäristönsuojeluviranomainen määrätä tekemään liitoksen ja tarvittaessa tehostaa määräystä uhkasakolla tai teettämisuhalla.

13. Maa-aineslain valvonta

Ympäristönsuojeluviranomainen valvoo maa-ainesten ottoa maa-aineslain 14 § mukaisesti. Tekninen valiokunta myöntää luvat maa-ainesten ottamiseen ja valvoo maa-ainesten ottamista. Maa-ainesten ottamiselle myönnetyt kohteet tarkastetaan vähintään kerran vuodessa ottamistoiminnan edistymisen ja määräysten valvomiseksi. Toiminnanharjoittaja ilmoittaa ELY-keskukselle tammikuun loppuun mennessä edellisenä vuotena otettujen maa-ainesten määrän. Ympäristösihteeri valvoo, että ilmoitukset tehdään NOTTO-järjestelmään.

13.1 Yhteislupien valvonta

Maa-aineslain ja ympäristölupapäätöksen (yhteislupa) valvontaan sovelletaan sekä ympäristölupien että maa-aineslain valvontaa koskevia periaatteita. Lupakohtainen valvontatiheys määrittyy ympäristösuojelulain riskinarvioinnin ja maa-aineslain valvontaperiaatteiden mukaisesti.

14. Maastoliikennelain ja Vesiliikennelain valvonta

Maastoliikennelaissa (1710/1995) maastolla tarkoitetaan maa-aluetta ja jääpeitteistä vesialuetta, joka ei ole tie ja jota ei ole tarkoitettu moottoriajoneuvo-, kisko- tai ilmaliiikenteeseen. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee maastoliikennelain 30 § mukaiset lupahakemukset moottorikäyttöisten ajoneuvojen kilpailujen ja harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen sekä tekee päätökset maastoliikennelain mukaisista moottorikelkkareittien reittisuunnitelmista ja reittien perustamisesta sekä suorittaa asioiden selvittämiseksi vaadittavat tarkastukset. Myönnettyjä lupia valvotaan toiminnan aikana. Lappajärven kunnassa ei ole toistaiseksi perustettu virallisia moottorikelkkareittejä. Maastoliikennelain mukaisia lupia on käsitelty mm. jäärata-ajojen yhteydessä.

Vesiliikennelain (463/1995) mukaan moottorikäyttöisellä vesikulkuneuvolla (huviveneet, vesiskootterit) suoritettavien kilpailujen tai harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samalla vesialueella on haettava, , kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa. Lupa on haettava myös yksittäisen tapahtuman järjestämiseen, jos tapahtumasta on odotettavissa merkityksellisiä ympäristöhaittoja (21 §).. Vesiliikennettä valvoo mm. poliisi.

15. Ulkoilulain valvonta

Ulkolain (606/1973) mukaan kunnan leirintäalueviranomainen eli ympäristönsuojeluviranomainen valvoo ulkoilulain mukaisia leirintäalueita. Nämä ovat pysyviä tai tilapäisiä. Tilapäiset ovat yleensä käytössä esim. viikonlopun ajan jonkin tapahtuman aikana.

Pysyvät leirintäalueet tarkastetaan kahden vuoden välein. Tilapäiset leirintäalueet tarkastetaan tarvittaessa. Niiden valvonta painottuu ilmoitusmenettelyn yhteydessä ennakolta annettaviin viranomaismääräyksiin.

16. Asetus maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta valvonta

Valtioneuvoston asetuksen eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (1250/2014) mukaan lannan varastoinnista aumassa sekä poikkeuksellisesta lannan levityksestä tulee tehdä ilmoitukset kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ympäristösihteeri ottaa vastaan ilmoitukset ja ohjeistaa ilmoittajaa. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle tehdään vuosiraportti ilmoituksista.

17. Luonnonsuojelulain valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen päättää luonnonsuojelulain (1096/1996)) nojalla yksityismaalla olevan luonnonmuistomerkin rauhoittamisesta tai rauhoituksen lakkauttamisesta. Ympäristösihteeri tekee tarvittaessa tarkastuksen.

18. Valvonnan henkilöresurssit

Ympäristönsuojelun toiminnasta vastaa Lappajärven kunnan yhdyskunta insinööri, joka käyttää 20 % työajasta Lappajärven kunnan ympäristöasioiden hoitamiseen. Valvontaan liittyviin toimistotehtäviin kuten laskutukseen ja postitukseen on lisäksi käytettävissä kunnan toimistosihteereiden työpanosta.

19. Viranomaisten välinen yhteistyö

19.1 Valtion viranomaiset

Ympäristönsuojelulain mukaisia yleisiä valvontaviranomaisia ovat kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (valtion valvontaviranomainen). Lappajärven kunta kuuluu Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen toimialueeseen.

Vastuu luvanvaraisten toimintojen valvonnasta on kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella, jos se myöntää toiminnan ympäristöluvan. Vastuu rekisteröitävien toimintojen valvonnasta on kunnalla. Mikäli kunnan ympäristönsuojeluviranomainen havaitsee valtion valvontaviranomaisen toimivaltaan kuuluvia epäkohtia, on niistä ilmoitettava. Vastaava määräys koskee myös valtion valvontaviranomaisia. Tarvittaessa valvontaviranomaisten on annettava toisilleen pyynnöstä virka-apua niiden tässä laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi. (YSL 23, 187 ja 189 §:t) Käytännössä yhteistyötä tehdään tapauskohtaisen harkinnan perusteella.

Valtion ympäristönsuojeluviranomaisten lisäksi mahdollisia yhteistyöviranomaisia ovat erityisesti eläinsuojien osalta maataloustukea valvovat viranomaiset sekä valvontaeläinlääkärit eläinsuojiin liittyvissä asioissa.

Poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua säädetään poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 pykälässä (YSL 187 §). Poliisilain mukaan poliisin on annettava virka-apua muulle viranomaiselle laissa säädetyn valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi, jos virka-apua pyytävää viranomaista estetään suorittamasta virkatehtäviään. Päätöksen virka-avun antamisesta tekee päälylystään kuuluva poliisimies.

19.2. Kuntien viranomaiset

Kuntien sisällä ympäristövalvonnan kannalta keskeisimpiä yhteistyöviranomaisia ovat terveydensuojelu- ja rakennusvalvontaviranomaiset sekä pelastusviranomaiset. Kunnan sisällä valvontayhteistyötä tehdään tapauskohtaisen harkinnan perusteella. Yhteistyötä ja mahdollisia yhteistarkastuksia tehdään aina, kun toimintaa valvoo useampi eri viranomainen tai eri alojen asiantuntemus on tarpeen.

Pelastusviranomainen voi antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua kunnan viranomaisen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi (YSL 187 §, pelastuslaki 379/2011 50 §).

20. Valvontasuunnitelman tarkistaminen

Valvontasuunnitelma on ympäristönsuojelulain 168 § nojalla tarkistettava säännöllisesti tai erityisestä syystä. Mahdolliset muutokset kohdassa 3 kerrottuihin valvontaluokkiin tehdään valvontasuunnitelman tarkistamisen yhteydessä.